

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Õppekava: humanitaar- ja sotsiaalsainete õpetamine põhikoolis

Karina Novikova

II KOOLIASTME ÕPILASTE HINNANGUD LÕIMITUD AINE- JA
KEELEÕPPE PÕHIMÕTETEST LÄHTUVALE
ÕPPEMATERJALILE KESKKONNATEEMADE
KÄSITLEMISEKS INGLISE KEELE TUNNIS

Bakalaureusetöö

Juhendaja: õpetaja Evi Saluveer

Kaasjuhendaja: õpetaja Aigi Kikkas

Tartu 2020

Resümee

Lõimitud aine ja keeleõpe (LAK-õpe) on hariduslik lähenemine, milles ainesisu õpetatakse võõrkeelte kaudu. LAK-õppe raamistik toetab LAK-õppe põhiprintsiipe, milleks on aktiivne õppimine, mitmekordne fookus, autentsus ja allikalähedus, tugistruktuuride kasutamine ning koostöö. LAK-õpe soodustab ainete lõimimist, mida rõhutab põhikooli riiklik õppekava. Hästi toimuv lõimimine arendab nii õpilaste aine- kui keeleteadmisi ning eeldab vajaliku õppematerjali olemasolu. Bakalaureusetöö eesmärgiks oli koostada LAK-õppe raamistikule ja printsiipidele tuginev õppematerjal läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemiseks II kooliastme inglise keele tunnis ja küsida selle kohta õpilaste hinnanguid. Tulemustest selgus, et õpilased hindasid õppematerjali positiivselt. See pakkus neile uusi teadmisi loodushoiu kohta ning uut keskkonnateemalist sõnavara. Kõige huvipakkuvamad olid õpilastele paaristööd nõudvad ja piltidega ülesanded.

Võtmesõnad: Lõimitud aine- ja keeleõpe, keskkond ja jätkusuutlik areng, õppematerjal, õpilaste hinnang.

Abstract

6th Graders' Opinions of the Study Material Based on the Principles of Content and Language Integrated Learning to Teach Environment Topics in the English Class

Content and language integrated learning (CLIL) is an educational approach in which non-language subjects are taught through foreign languages. The CLIL framework supports the principles of CLIL, such as active learning, multiple focus, authenticity, the use of support structures and collaboration. CLIL promotes the integration of subjects, which is accentuated in the national curriculum of the basic school. Well organized integration develops students' subject and language skills, which in turn requires the necessary study materials. The aim of the bachelor's thesis was to prepare a study material that is based on the framework and principles of CLIL to integrate the cross-curricular topic "Environment and Sustainable Development" in the 6th grade English language class and ask students' opinion about it. The results showed that the students evaluated the study material positively. It provided them with new knowledge on nature conservation and new environment vocabulary. The most interesting tasks for the students were the tasks with pictures and requiring pair work.

Keywords: Content and Language Integrated Learning, environment and sustainable development, study materials, students' opinion.

Sisukord

Resümee	2
Abstract	3
Sissejuhatus	5
<i>LAK-õppe olemus ja põhiprintsiibid</i>	6
<i>Suhtlemine</i>	7
<i>Aineteadmised</i>	7
<i>Mõtlemine</i>	8
<i>Kuulumine</i>	8
<i>LAK-õppe eelised</i>	9
<i>Õppematerjalile esitatavad nõuded</i>	10
<i>Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“</i>	12
<i>Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused</i>	13
Metoodika.....	14
<i>Valim</i>	14
<i>Mõõtevahend ja protseduur</i>	14
<i>Andmeanalüüsi meetodid</i>	16
Tulemused	16
Arutuelu.....	19
Tänuõnad	21
Autorluse kinnitus	21
Kasutatud kirjandus.....	22
Lisa 1 Õppematerjal	26
Lisa 2 Õpetajaleht.....	31
Lisa 3 Küsimustik.....	37

Sissejuhatus

Lõimitud aine- ja keeleõpe (LAK-õpe) on paindlik ja dünaamiline õppevorm, kus teatud õppeaineid või nende osasid õpetatakse võõrkeeles. Sel õppevormil on kaks põhieesmärki: aine sisu ning võõrkeeles õppimine üheaegselt (Coyle et al., 2010; Marsh, 2002), mis vähendab oluliselt õpilaste koormust (European Communities, 2004). Samuti arendab see õppevorm õpilastes nii madalama kui ka kõrgema taseme mõtlemisoskusi, toetudes Bloomi taksonoomiale (Coyle et al, 2010).

Ekspertid on leidnud, et LAK-õppes õppinud õpilastel on ainetes positiivsed tulemused, nad osalevad aktiivsemalt õppetöös ning suhtuvad haridusse paremini (Kitsnik & Metslang, 2015; Lindholm-Leary & Borsato, 2006; Mehisto et al, 2010). Samuti on leitud, et õppevorm tõstab õpilaste motivatsiooni (Lasagabaster & Huguet, 2007) ning mõjub õpilaste keeleoskustele ja -tulemustele positiivselt. Dallinger ja teised (2016) väidavad, et LAK-õppe õpilastel on paremad kuulumisoskused. Selle seisukohaga nõustuvad ka Gallardo del Puerto & Martínez Adrián (2013) ning lisavad, et õpilased saavutavad paremaid tulemusi nii võõrkeeles lugemises kui ka kirjutamises.

LAK-õpe koosneb neljast komponendist – mõtlemine, kuulumine (kultuur), ainesisu ja suhtlemine – koosnevale raamistikule, millega peab arvestama tundide läbiviimisel ja materjali valikul (Coyle, 2008). LAK-õppe põhiprintsiipidest toovad Mehisto jt (2010) välja aktiivse õppimise, mitmekordse fookuse, turvalise ja rikastava keskkonna, autentsuse ja allikaläheduse, tugistruktuuride kasutamise ning koostöö. LAK-õppe põhiprintsiibid aitavad kaasa õpilase arengule ning loovad tervikliku õppeperspektiivi. Neid põhiprintsiipe ei rakendata alati traditsioonilistes keele- või ainetundides.

Seetõttu vajab LAK-õpe igapäevase koolipraktika, sealhulgas õppematerjali, modifitseerimist. Kuna teemakohastest materjalidest võib olla puudus, peavad õpetajad sageli õppematerjali ise koostama (Moore & Lorenzo, 2007; Morton, 2013). See on aeganõudev ettevõtmine, mis eeldab ka õpetajate vahelist koostööd (Mehisto et al., 2010). Õpetajate vaheline koostöö võimaldab õpetajatel ka paremini õpetada õppekava läbivaid teemasid, mida rõhutab riiklik õppekava. Lõimingu abil saab kujundada õppetegevuse üheks tervikuks ning seda saab teostada, leides ainete ühisosa (Põhikooli riiklik õppekava, 2011).

Üks põhikooli riiklikus õppekavas (2011) toodud läbivatest teemadest on „Keskkond ja jätkusuutlik areng“. Jätkusuutlik ja säästev areng parandab inimeste elu kvaliteeti ning pakub inimestele puhast ning turvalist keskkonda (Põhikooli riiklik õppekava, 2011). Aria ja

teised (2012) on nentunud, et vaatamata teema olulisusele on probleemiks õpetajate vähene huvi säästva arengu teematika vastu. Sama seisukohta toetavad ka Roeder ja teised (2017).

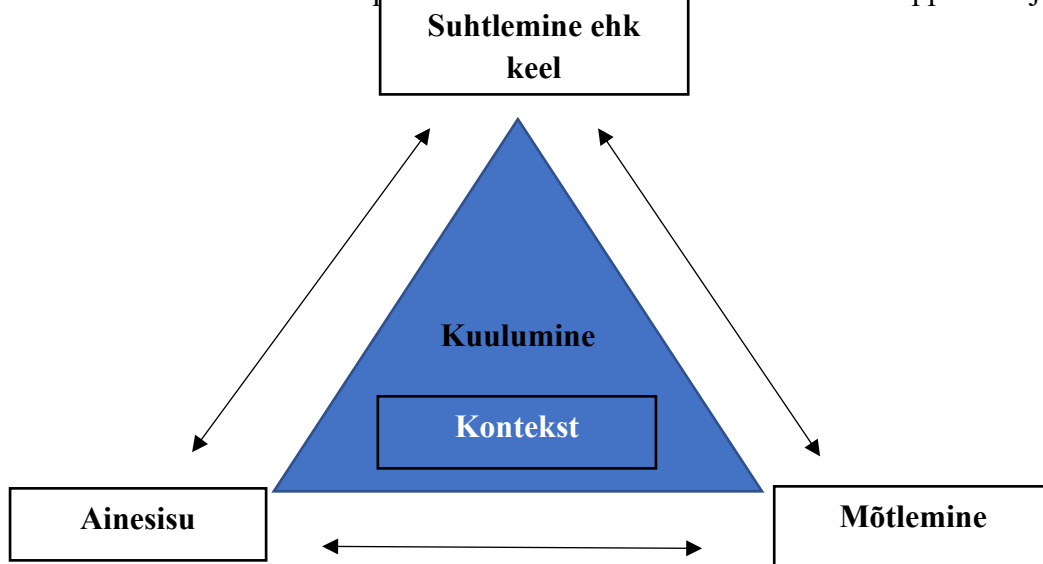
Eespool tulenevast on bakalaureusetöö eesmärgiks koostada LAK-õppe raamistikule ja printsiipidele tuginev õppematerjal läbiva teema „Keskfond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemiseks II kooliastme inglise keele tunnis ja küsida selle kohta õpilaste hinnanguid.

LAK-õppe olemus ja põhiprintsiibid

Euroopas võeti mõiste *Content and language integrated learning* (CLIL) kasutusele 1994.aastal. Ka Eestis kasutati esialgu ingliskeelset lühendit, kuid hiljem hakati kasutama eestikeelseid mõisteid nagu 'keelekümbel' ja 'kakskeelne õpe' ning alates 2007. aastast 'lõimitud aine- ja keeleõpe' e LAK-õpe (Mehisto et al., 2010). Erinevatest definitsioonidest hoolimata viitab lõimitud aine- ja keeleõpe olukorrale, kus õppeaineid või nende osasid õpitakse võõrkeelte kaudu. Selle eesmärgiks on ainesisu ja võõrkeele samaaegne õppimine (Coyle et al., 2010; Marsh, 2002), mida võib realiseerida läbi erinevate mudelite (Marsh & Martin-Friglosi, 1999). Keeleõpe mängib LAK-õppes kindlasti võtmerolli, kuid seda tuleb teha autentsete materjalide ja sobilike meetoditega.

LAK-õpe pakub õpilastele erinevaid paindlikke võõrkeele õppimise võimalusi. Need võivad olla nii väheintensiivsed ja lühiajalised kui ka intensiivsed ja pikaajalised. Võimalused sõltuvad riigist ning selle kultuurilistest ja sotsiaalsetest normidest (Coyle, 2008). Samas peab mees pidama, et igasugune võõrkeele õppimine ei ole lõimitud aine- ja keeleõpe, sest LAK-õppes pööratakse tähelepanu mitte ainult võõrkeele õppimisele, vaid ka ainesisule ning need kaks aspekti on võrdselt olulised (Coyle et al., 2010).

LAK-õpe toetub Do Coyle 1999. aastal välja töötatud neljale põhikomponendile (ingl *4 Conceptual Framework*, vt Joonis 1): mõtlemine (ingl *cognition*), kuulumine (ingl *culture*), ainesisu (ingl *content*) ja suhtlemine ehk keel (ingl *communication*). Need annavad õppele terviklikkuse ja perspektiivi ning panevad aluse LAK-õppe erinevatele külgedele, et toetada lapse arengut. See raamistik on üles ehitatud põhimõttel, et LAK-õppe kvaliteet sõltub mõistmisest ja praktilisest lähenemisviisist, mida alati ei leidu traditsioonilistes keele- või ainetundides (Coyle, 2008). Need neli komponenti on tihedalt põimunud. Näiteks, ainesisu õppimine avaldab suhtlemisele positiivset mõju, kuna see aitab kaasa õpilaste keelelisele arengule (Gajo, 2007).

Joonis 1. LAK-õppe põhiprintsiibid (*The 4C framework*) (Coyle et al., 2010)

Suhtlemine (ingl *communication*). Keelt pole võimalik õppida ainult lugedes, kirjutades või kuulates (Mehisto et al., 2010). Samuti ei saa õpilased keelt selgeks, kui neile antakse õppida üksnes erinevaid dialooge ning sõnu (Wolff, 2011). Tähtsal kohal on nii õpilaste omavaheline kui ka õpetajatega suhtlemine (Coyle et al., 2010; Dalton-Puffer & Smit, 2007). Õpe lähtub põhimõttest, mille järgi saab õpilane rohkem keelelisi teadmisi, käies erinevatel üritustel ja kokkusaamistel kui õppides vaid sõnavara (Wolff, 2011). LAK-õppes peetakse suhtlust ning grammatikat võrdseks oluliseks (Mehisto et al., 2008; Wolff, 2011). Suhtlemisprotsessi ajal saavad õpilased uusi oskusi ja teadmisi, mis aitavad neil jõuda ühisele otsusele, arendades nii oma analüüsioskusi. Väga oluline osa on õpetajal, kes oskab õpilasi toetada ja suunata keeleteadmisi kasutama (Dalton-Puffer & Smit, 2007; Mehisto et al., 2010).

Mehisto ja teiste (2010) sõnul arendab suhtlemine õpilases kriitilist mõtlemist. Samuti rõhutatakse, et õpilaste huvidega arvestamine ja õpilastevaheline koostöö aitab neil suhtlemisoskusi arendada. LAK-õppe tundides õpib õpilane teises keeles suheldes ka erinevaid ülesandeid täitma. Omavaheline suhtlemine pakub keeleõppijale huvi ning laiendab silmaringi (Mehisto et al., 2010).

Aineteadmised (ingl *content*). LAK-õppes omandab õpilane samal ajal nii aineteadmisi kui ka võõrkeelt (Marsh, 2002). Keelt õpitakse läbi konkreetsete teemade (Coyle et al., 2010). Et ainesisust aru saada, peavad õpilastel olema vajalikud keeleteadmised. Neid teadmisi saavad nad omandada sõnavara ja teatud fraaside abil. Näiteks kui õpitav teema on seotud ajalooga, siis peab õpilane õppima teatud termineid ning teemakohast sõnavara (riietus,

arhitektuur, sündmused jne) (Llinares et al., 2012). Alles seejärel on neil võimalik saada uusi aineteadmisi (Coyle et al., 2010).

LAK-õppe tunnid loovad erinevaid elulisi situatsioone võõrkeele kasutamiseks ning tundidel on kindel süsteem. Kõigepealt õpetatakse õpilastele kõnemudeleid ja ainealast sõnavara. Õpetajad kasutavad lihtsat keelt ning kordusi, et õpilastele jääksid vajalikud sõnad meelde. Mõne kuu möödudes peaksid õpilased olema võimelised kasutama keelt klassis nii individuaal- kui ka rühmatöös. Hiljem, kui neil on olemas keele baasteadmised, saavad nad rohkem keskenduda iseseisvale õppimisele. Õpilased peaksid aru saama, et keel on vahend oma eesmärkide saavutamiseks (Mehisto et al., 2010).

Ainesisu õppimiseks peaksid õpetajad looma õhkkonna, mis toetab õpilaste keele pidevat arengut. Paremini õpivad need õpilased, kes pööravad rohkem tähelepanu ainesisule kui keele õppimisele. Kohati esineb ka arvamust, et LAK-õpe võib mõjuda õpilase tulemustele negatiivselt, kuid Puffer'i (2008) uuringud näitasid, et LAK-õppes õppinud õpilaste tulemused olid isegi paremad kui tavaõppes õppinud õpilastel.

Tugistruktuuri (ing *scaffolding*) loomine on LAK-õppe kontekstis äärmiselt vajalik. Mehisto ja teiste (2010) sõnul on tugistruktuur loodud selleks, et õpilasi toetada ning juhendada. Õpetaja ülesandeks on sealjuures õpilaste tähelepanu suunamine ning kogu keele funktsionaalse ulatuse järkjärguline õpetamine (Pérez-Vidal, 2015).

Mõtlemine (ingl *cognition*). Õpilaste mõtlemise ja loovuse arendamine on kaasaegse hariduse oluline element. LAK-õppe toetub Bloomi taksonoomiale, kus käsitletakse erinevaid mõtlemistegevuste tasemeid. Selle järgi peavad õpilased omandama koolis nii madalama kui ka kõrgema taseme mõtlemisoskusi (Bloom et al., 1956). LAK-õpe toetab pigem kõrgema taseme mõtlemisoskuste arendamist, milleks on teadmiste analüüs või süntees, uue teabe või kontseptsiooni loomine uues olukorras, samuti endale olulise informatsiooni välja valimine, meeldejäätmine ja info ühendamine vanade teadmistega, mis aitab kaasa uute seoste moodustumisele (Coyle et al., 2010).

LAK-õppe õpetaja jaoks on selline õppevorm kasulik lähtepunkt õpilaste kriitilise ja loova mõtlemise arendamiseks (Mehisto et al., 2010). LAK-õppe ekspert Marsh (2002) kinnitab, et teise keele loomulik kasutamine klassis võib avaldada positiivset mõju lapse mõtlemisprotsessidele ja varajasele keelekümblusele.

Kuulumine (ingl *culture*). Viimane oluline aspekt Coyle'i raamistikus on kuulumine. Õpilase sotsiaal-kultuurilise identiteedi kujundamine on üheks LAK-õppe eesmärgiks. Õpilane õpib tundma erinevaid maailmavaateid. Samuti saab ta rohkem informatsiooni teiste riikide traditsioonidest ning õpib aru saama teistest kultuuridest (Coyle, 1999; Meyer, 2008).

LAK-õpe soodustab erinevate kultuurinormide aktsepteerimist ja kultuuridevahelist kommunikatsiooni. Õpilase silmaringi avardamiseks kasutatakse autentseid õppematerjale. Nendeks võivad olla filmid, ajalehed ja muu materjal, mis on pärit õpitava keele kultuuriruumist (Meyer, 2010). Novvaro Gil'i (2012) uuringud on näidanud, et LAK-õppe kasutamine on edukas ning annab õpilastele võimaluse õppida nii kultuuri kui ka keelt. Kokkuvõtvalt võib öelda, et LAK-õppe erineb traditsioonilisest õppest ning pakub õpilastele rohkem võimalusi enesearenguks. Seda toetab LAK-õppe raamistik, mis tasakaalustab õpilaste koormust ning teadmisi, toetab õpilaste omavahelist ja õpetajaga suhtlemist, laiendab õpilaste silmaringi ning arendab kriitilist ja loovat mõtlemist. Samuti aitab see kaasa aineteadmiste ja võõrkeele õppimise tasakaalustamisele ning madalama ja kõrgema taseme mõtlemisoskuste arendamisele.

LAK-õppe eelised

Erinevad uurimused näitavad et LAK-õppel on positiivne mõju õpioskuste kujunemisele ning õpilased peavad seda mõnevõrra tähendusrikkamaks, huvitavamaks ja vahel isegi naljakaks (Navarro Gil, 2012). Traditsioonilise õppe ning LAK-õppe võrdlemisel on leitud, et LAK-õppes õppinud õpilastel on kõrgemad tulemused ainetes, aktiivsem osalemine õppetöös ja parem suhtumine haridusesse (Kitsnik & Metslang, 2015; Lindholm-Leary & Borsato, 2006; Mehisto et al, 2010).

Nold'i uuringus (2008), kus osales 2000 last, võrreldi õpilaste inglise keele oskust LAK-õppes ja tavaprogrammis. Ilmnes, et LAK-õppes õppinutel oli parem inglise keele tase kui tavaprogrammi õpilastel (Dallinger et al., 2016). Sama näitas ka Saksamaal tehtud uuring, kus keeletesti sooritas rahuldavalt 74% LAK-õppe õpilastest, kuid vaid 33% tavaõppekava õpilastest (European Communities, 2014). Lisaks üldistele headele keeletulemustele on leitud, et LAK-õppe õpilastel on paremad kuulamisoskused. Seda võib põhjendada vajadusega kuulata õpetajat hoolikalt, sest ainesisu antakse edasi võõrkeeles (Dallinger et al., 2016). Hispaanias läbi viidud uuringud näitavad, et LAK-õppes õppinutel on olulisemalt paremad tulemused nii võõrkeeles lugemises kui ka kirjutamises (Gallardo del Puerto & Martínez Adrián, 2013). Sama kinnitab ka Lasagabaster (2008) ning lisab, et õpilased saavad ingliskeelsetest allikatest paremini aru. Seetõttu on neil ka tulevikus õpingute jätkamine lihtsam (Lasagabaster, 2008).

Gallardo del Puerto & Martínez Adrián (2013) lisavad, et peale kirjutamis- ning lugemisoskuse on LAK-õppe õpilastel ka parem võime jätta meelde erinevaid sõnu ning

fraase ning nad omandavad enam tehnilist ja akadeemilist sõnavara kui tavaõppe õpilased. Seda seisukohta toetab ka Dalton-Puffer (2011). Tema läbi viidud uuringud on näidanud, et LAK-õppe õpilaste sõnavara on oluliselt laiem, võrreldes tavaõppekava õpilastega ning nad kasutavad edasijõudnute sõnavara suuremas ulatuses. Ruiz de Zabore (2008) uuringud kinnitavad, et LAK-õppe õpilased oskavad paremini valida sobivaid ingliskeelseid sõnu nii suulises kõnes kui kirjutamisel.

Navarro Gil (2012) on lisanud, et LAK-õppe tunnid on kaasahaaravad ning seetõttu on õpilased vähem pinges ning ei mõtle võimalikele tekkivatele vigadele. LAK-õppes kasutatakse sageli autentseid materjale, et luua õpilastele keele õppimiseks loomulik keskkond. Teemade valikul võetakse arvesse õpilaste huvisid ja kogemusi, mis suurendab nende motivatsiooni keele õppimiseks (Dalton-Puffer, 2011; Navarro Gil, 2012).

Lasagabaser ja Huguët (2007) nõustuvad, et LAK-õppes õppinuil on positiivne hoiak ja kõrgem motivatsioon õpinguid jätkata, sest õpe tõstab õpilaste enesekindlust ning huvi võõrkeelte vastu. Õpilasi motiveerivad erinevad põhjused: autentne materjal, kõrgema keeletaseme kasutus, pidev tagasiside saamine (Harrop, 2012) ning digitaalse tehnoloogia kasutamine (Duffy, 2018; Griva & Semoglou, 2013;). Tehnoloogilised lahendused pakuvad uusi võimalusi nii õpetajatele kui ka õpilastele (Duffy, 2018) ning see arendab nii loomingulisust kui ka kriitilist mõtlemist (Griva ja Semoglou, 2013). Siiski ainuüksi LAK-õpe ei paranda õpilaste motivatsiooni ning iga õpetaja peaks olema suuteline õpilasi innustama ja neid motiveerituna hoidma (Harrop, 2012).

Mõned eksperdid arvavad, et LAK-õpe võib lähitulevikus parandada kogu haridussüsteemi (Bentley, 2010; Marsh, 2002). Siiski sõltub LAK-õppe edukus sellest, kuidas ainesisu ja keele õppimine klassiruumides sujub (Coyle et al., 2010). Hästi toimiva lõimumise korral võib öelda, et LAK-õpe arendab õpilaste keeleoskusi ning tõstab nende motivatsiooni, sest arvestatakse nende huvidega ja tundides kasutatakse digitaalset tehnoloogiat ning autentseid materjale. LAK-õpe parandab õpilaste suhtumist õppimisse ning neil on sageli olulisemalt paremad õpitulemused. Samuti on selle õppevormi läbinud õpilastel hiljem lihtsam õpinguid jätkata.

Õppematerjalile esitatavad nõuded

LAK-õppes on oluline koht sobival õppematerjalil. Suurem osa globaalseid ning laialt levinud õppematerjale on üldised. See tähendab, et nad ei ole suunatud kindlale õpilaste grupile ning ei sõltu kultuuri või hariduse kontekstist. Sihtrühma õpetaja koostatud õppematerjalid sobivad

õpilastele paremini, sest nad saavad arvestada konkreetse keeleõppe keskkonnaga (Howard & Major, 2005).

Lisaks sellele saab õpetaja materjalide koostamisel arvestada õpilaste individuaalsete vajadustega, näiteks pöörata tähelepanu õpilaste keeletasemele, huvidele, kultuuritaustale ning oskustele. Arvestades erinevusi on võimalik luua ülesandeid ning tegevusi, mis sobivad konkreetsetele õpilastele (Mehisto, 2012). Õpetajatel on samuti võimalus valida aktuaalseid, olulisi ning õpilasi huvitavaid teemasid (Howard & Major, 2005). Hea õppematerjal peaks tähelepanu pöörama materjalide autentsusele, paindlikkusele, atraktiivsusele, fookusele ning funktsionaalsusele (Howard & Major, 2005; Navarro Gil, 2012). Ka keeleosaoskused (kuulamine, lugemine, rääkimine ning kirjutamine) õppematerjalides peaksid olema tasakaalus.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et hea õppematerjal arendab õpilastes mitmeid oskusi nagu kriitiline mõtlemine, loominguilisus, allikate otsimine, oma mõtete väljendamine, teiste arvamuste aktsepteerimine ja iseseisvus õpingutes (Mehisto, 2012). Kõik need aspektid on olulised ka LAK-õppe materjalides, kuid lisaks eelnevale esineb nende koostamisel mõningaid erinevusi ning spetsiifilisi kriteeriumeid.

LAK-õppe jaoks koostatud õppematerjalid peavad tuginema nii ainesisu kui ka keele omandamisele ning arendama õpilase õpioskusi (Marsh, 2002). Kaksikfookust arvestades tuleb materjali koostajal mõelda erinevate ülesannete peale, mis hõlbustavad nii keele kui ka aine omandamist. Selleks on mitmeid võimalusi nagu uute sõnade pidev kordamine, lausete lihtsustamine, lõikude lühendamine, sünonüümide kasutamine, elektrooniliste vahendite järgi hääldamine või kuulamine jne. Kasutama peaks lihtsamat lauseehitust ning anda õpilastele võimaluse lahendada ka valikvastustega ülesandeid (Mehisto, 2012). Ainesisu omandamise toetamiseks sobivad ülesanded, nagu näiteks õpitud informatsiooni seostamine päriseluga ning erinevate diagrammide, tabelite ja graafikute kasutamine. Visuaalsed materjalid – pildid, tabelid, graafikud ja skeemid – on samuti õpilastele abiks aine omandamisel. Nad aitavad õpilastel paremini vastuvõetut informatsiooni töödelda ning mõista (Dale et al., 2011).

Kvaliteetne LAK-õppe õppematerjal loob seoseid õpilaste huvide ning igapäevaeluga ning teeb seeläbi õppimise tähendusrikkaks. Materjalid, mis on seotud õpilaste huvide, tegevuste ning eluga jäävad õpilastele paremini meelde ning nad oskavad neid paremini siduda oma õpingutega (Mehisto et al., 2010; Mehisto, 2012; Navarro Gil, 2012). Selleks sobib kasutada autentseid materjale, mis laiendavad silmaringi ning loovad seoseid õpilase ning reaalse elu vahel. Ühtlasi annab selline õppematerjal õpilastele rohkem informatsiooni teda ümbritseva maailma ning erinevate kultuuride kohta (Mehisto, 2012).

LAK-õppes pööratakse enam tähelepanu õpilaste kõrgema taseme mõtlemisoskuste arendamisele. Sellest lähtuvalt on vajalik koostada ülesandeid, mis toetavad õpilase analüüsioskust, kontseptsiooni loomist uues olukorras, endale olulise informatsiooni välja valimist, meeldejätmist ja selle info ühendamist varasemate teadmistega. Kõik see aitab moodustada õpilasel uusi seoseid (Coyle et al, 2010). Õppematerjali algusesse, enne teksti või ülesannet, on kasulik lisada mõtlemisharjutusi, mis nõuavad õpilaselt pingutust ning oma mõtete ja tunnete jagamist. Õpetaja võib lisada nõuandeid, mis suunavad õpilasi, kuid ei tee ülesannet lihtsamaks (Mehisto, 2012).

Kvaliteetsed LAK-õppe materjalid annavad võimaluse õpilasel suhelda nii eakaaslaste kui ka õpetajatega ning hinnata ennast ja koolikaaslast. See julgustab õpilasi õppeprotsessi eest rohkem vastutama (Sridharan & Boud, 2019). Eakaaslased annavad üksteisele asjalikke hinnanguid ning teevad konstruktiivseid märkusi, mis aitavad õpilastel arendada nii tagasiside andmise oskust kui ka parandada oma tööd (Seifert & Feliks, 2018). See soodustab koostöist õppimist (Coyle et al, 2010). Koostöö omakorda arendab rühmatööoskusi, näost näkku suhtlemist ning aitab kaasa vastutuse võtmisele nii individuaalselt kui ka grupis.

Õpioskuseid saab toetada, tuues näiteid ülesannete õigetest vastustest. Samuti annavad teiste õpilaste näidised – nii head kui halvad – hea ülevaate, kuidas tuleb teatud ülesannet täita. Lisaks saab õpetaja pakkuda õpilastele erinevaid elektroonilisi programme, mis kontrollivad kirjavigu ja kirjavahemärke (Mehisto, 2012). Õppematerjal peaks tegema nähtavaks õpilaste õpioskuseid ja -tulemusi. Selle jaoks on vajalik ühine eesmärkide selgitamine (Mehisto, 2012) ning tagasisidestamine nii tunni ajal kui ka lõpus (Harrop, 2012).

Kokkuvõtteks saab öelda, et LAK-õppe põhiprintsiipidel ja raamistikul tugineva õppematerjali loomine on aeganõudev ning keeruline, kuid jälgides ekspertide nõuandeid saab valmida õppematerjal, mis on eakohane, toetab õpilase arengut ning arendab nii keele- kui ka aineoskusi. Sellise materjali järele on vajadus ka põhikooli riikliku õppekava (2011) läbivate teemade käsitlemisel.

Läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“

Ainete lõiming on põhikooli riikliku õppekava järgi kohustuslik, sest see aitab kujundada õppetegevust ja selle tulemusi üheks tervikuks. Lõimingut saab realiseerida, leides ainevaldkondade õppeainetes ühisosa. Kui see on leitud, siis on õpetajate ülesandeks pädevuste ja õpieesmärkide täpsustamine ning mõlema õppeaine ühiste probleemide ja ideestiku leidmine (Põhikooli riiklik õppekava, 2011). Teemad on aineülesed ja käsitlevad ühiskonnas aktuaalseid valdkondi. Samuti võimaldavad need luua ettekujutuse ühiskonna kui

terviku arengust ja toetavad õpilase oskust rakendada oma teadmisi erinevates olukordades (Henno, 2009).

Teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ raames õpib laps esimeses kooliastmes, kuidas käituda loodust hoidvalt. Teises kooliastmes peaks õpilane väärtustama säästvat eluviisi, tundma looduse vastu huvi, oskama looduses käituda ja olema võimeline esitada loodusteaduste teemalisi küsimusi ning oskama neile vastata. Teises kooliastmes keskendutakse pigem koduümbruse ja Eesti keskkonnaprobleemide käsitlemisele, arendamaks õpilastes tahet osaleda keskkonnaprobleemide ärahoidmises ning lahendamises (Põhikooli riiklik õppekava, 2011).

Õppekava eesmärgid on ambitsioonikad ja neid on keeruline täita, sest keskkonna ning jätkusuutliku arengu teemalisi õppematerjale ja koolitusi õpetajatele on vähe (Aria et al., 2012). Neil põhjustel ei ole keskkonna ja jätkusuutliku arengu teematika levinud ning sellealast õpet koolides järjekindlalt läbi ei viida. Põhiprobleem ei seisne õpetajate väheses huvis, vaid hoopis kvaliteetsete õppematerjalide puuduses, mis juhendaks õpetajaid õpilastega keskkonnaprobleemidest rääkimisel (Lamesoo et al., 2016).

Teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ on lai ning hõlmab endas keskkonna erinevaid aspekte ning probleeme, mis võivad valmistada õpilastele raskusi (Lamesoo et al., 2016; Roeder et al., 2017) ning seetõttu käsitletakse suurem osa teemasid gümnaasiumis (Henno, 2009). Samas on ka nooremas eas õpilased võimelised välja mõtlema uusi ideid keskkonnaprobleemide lahendamiseks ning toimima eesmärkide järgi. Järelikult tuleb läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ õpetamist alustada juba noorest east (Davis, 2014) ning integreerida seda erinevatesse ainetesse. Kuna teema on üpris paindlik, siis saab seda lõimida erinevate õppemeetodite ja -vormidega (Lamesoo et al., 2016). Üheks võimalikuks viisiks teemat „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ja võõrkeeli lõimida on LAK-õppe kasutamine tänu selle õppemeetodi kaksikfookusele: keel ja ainesisu. Selleks vajavad õpetajad ka materjali, mis arvestaksid LAK-õppe raamistikku ja põhiprintsiipe ning õppematerjalile esitatavaid nõudeid.

Uurimuse eesmärk ja uurimisküsimused

LAK-õpe mõjub õpilastele positiivselt, sest tõstab motivatsiooni keele õppimiseks (Navarro Gil, 2012), arendab suhtlemis- ning koostööoskusi (Mehisto et al., 2010) ja laiendab õpilaste silmaringi (Mehisto et al., 2010). Samuti arendab LAK-õpe õpilastes kriitilist mõtlemist ja loomingulisust (Mehisto, 2012). Samas toovad Morton (2013) ning Moore ja Lorenzo (2007)

probleemina välja LAK-õppe teemakohaste õppematerjalide nappuse. Eestis on leitud, et keskkonna ja jätkusuutliku arengu teemalisi õppematerjale napib (Aria et al., 2012).

Bakalaureusetöö eesmärgiks on koostada LAK-õppe raamistikule ja printsiipidele tuginev õppematerjal läbiva teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemiseks II kooliastme inglise keele tunnis ja küsida selle kohta õpilaste hinnanguid. Töö eesmärgist lähtuvalt püstitati järgmised küsimused:

1. Kuidas hindavad õpilased keskkonnateemade käsitlemist inglise keele tunnis?
2. Kuidas hindavad õpilased õppematerjali töölehel olevaid ülesandeid (jõukohasus, kujundus, vaheldusrikkus, arusaadavus jne)?
3. Kuidas hindavad õpilased suhtlemisoskuse rolli keele omandamisel?
4. Millised ülesanded meeldivad õpilastele enim?

Metoodika

Valim

Uurimuse valimi moodustasid kahe Võru munitsipaalkooli 6. klassi õpilased. Kokku oli valimis 31 õpilast – 14 poissi ja 17 tüdrukut. Kasutati mugavusvalimit. Esimese kooli valis töö autor, sest õppis seal põhikoolis ja gümnaasiumis, teises koolis oli autor eelnevalt sooritanud õppepraktikat.

Mõõtevahend ja protseduur

2019. aastal märtsis algas õppematerjali „How to keep the earth clean and healthy“ (Lisa 1) koostamine. Õppematerjal koostati järgmistel eesmärkidel:

1. Anda õpilastele ülevaade olulistest keskkonnaprobleemidest ning tutvustada neile keskkonna jätkusuutlikuks arenguks pakutavaid lahendusi.
2. Tutvustada keskkonnateemalist sõnavara.
3. Tutvustada üle-eestilist koristusaktsiooni „Teeme ära!“.
4. Arendada õpilaste mõtlemis-, suhtlemis- ning koostööoskust.

Õppematerjalide planeerimisel ja koostamisel peeti silmas LAK-õppe materjalide kriteeriume nagu kaksikfookus, iseseisvuse ja koostöö, kriitilise mõtlemise ja loovuse arendamine, autentse materjalide kasutamine ning õppematerjali sidumine päriseluga (Mehisto et al, 2010). Ülesannete koostamisel peeti silmas erinevate keeleosaoskuste arendamist. Õppematerjal „How to keep the earth clean and healthy“ koosneb õpilase töölehest (Lisa 1), millel on seitse ülesannet. Esimene ja teine ülesanne toetavad õpilaste suhtlemisoskust, teine, kolmas ja viies

lugemisoskuse arengut ning neljas õpilaste kuulamisoskust. Viies, kuues ja seitsmes ülesanne arendavad õpilaste kirjutamisoskust. Kõik õppematerjali ülesanded toetavad õpilaste keskkonnateemalise sõnavara arengut ja kasutamist ning annavad teadmisi loodushoiust ja loodust säästvast käitumisest.

Õppematerjali koostamisel arvestati ka õpilaste inglise keele taset. Põhikooli riikliku õppekava (2011) järgi peab 6. klassi lõpuks olema õpilastel omandatud A2.2 inglise keele tase. Kindlustamaks, et materjal oleks A2 tasemel kontrolliti tekstide ja harjutuste raskusastet tekstianalüüsi programmi *Tekst Inspektor* abil. Sellest selgus, et õppematerjali inglise keele tase jäi vahemikku A.1–A.2, Üksikuid B.1 ning B.2 taseme sõnu esines ülesannete juhendites ning mõnedes ülesannetes.

Õppematerjali juurde kuulub ka õpetajaleht (Lisa 2). Õpetajaleht sisaldab tunni eesmärke ning selgitab, kuidas töölehe koostamisel on arvestatud LAK-õppe raamistiku ja põhiprintsiipidega. Õpetajaleht abistab õpetajat tunni planeerimisel ning sisaldab ülesannete õigeid vastuseid.

2019. aasta mais viis autor esimeses koolis läbi pilootuuringu, milles osales 11 kuuenda klassi õpilast. Autor katsetas koostatud õppematerjali inglise keele tunnis ning seejärel jagas õpilastele ankeedi hinnangute kogumiseks (Lisa 3). Esimeses osas hindasid õpilased õppematerjali töölehe ülesandeid 5-pallise Likerti skaala järgi (5 – nõustun täielikult, 4 – pigem nõustun, 3 – nii ja naa, 2 – pigem ei nõustu, 1 – ei nõustu). Teises ankeedi osas said õpilased valida loetelust neile enim meeldinud tegevusi või ülesandeid. Ankeedi lõppu oli jäetud vaba ruum, kuhu õpilased võisid kirjutada selgitusi. Pärast andmete kogumist suhtles autor aineõpetajaga mitteformaalses keskkonnas. Õpetaja kommentaarid materjalile olid positiivsed. Küsimustiku reliaablust ehk sisemist kooskõla kontrolliti programmiga IBM SPSS Statistics. Cronbachi alpha näitas tulemust 0,914, mis ületas soovitusliku 0,7. Kuna pilootuuringus kasutatud küsimustikku muudatusi ei tehtud, siis kasutati pilootuuringus saadud andmeid kogu uurimuse tulemuste analüüsimisel. 2019. aasta novembris viis autor uuringu läbi teises koolis.

Õpilastele oli küsimustiku täitmine anonüümne ning vabatahtlik. Vastajate jaoks oli välja toodud ka informatsioon selle kohta, kuidas autor saadud tulemusi soovib kasutada. Küsimustiku koostamisel võeti eeskuju Oleg Remizovi bakalaureusetöös ja Kristiina Vinkeli magistrیتöös kasutatud küsimustikust. Küsimustiku täitmiseks kuulus aega viis minutit.

Andmeanalüüsi meetodid

Andmete töötlemiseks kasutati Microsoft Excel 2016 ning IBM SPSS Statistics 22.0.

Andmete analüüsimiseks kasutas autor kirjeldava statistika näitajaid: keskväärtuste, suhtelise asendi ja varieeruvuse näitajaid.

Tulemused

Esimesele uurimisküsimusele, *kuidas hindavad õpilased keskkonnateemade käsitlemist inglise keele tunnis* vastuse saamiseks kasutati küsimustiku väiteid 7,10,13,14 (vt Tabel 1).

Keskmiselt kõige kõrgemalt hindasid õpilased seitsmendat väidet *töölehe abil õppisin uusi keskkonnaga seotud sõnu* ($M=4,6$; $SD=0,9$). Enamus õpilasi (24) olid sellega täiesti nõus ning 3 õpilast valis vastuseks 'pigem nõus'. Kõrgelt hinnati ka kümnendat väidet *tööleht andis ideid, kuidas loodust hoida* ($M=4,4$; $SD=0,9$), millega olid täielikult nõus 19 õpilast ning pigem nõustus kuus. Samas valis neli õpilast vastuseks 'nii ja naa' ning üks õpilane pigem ei nõustunud, et *tööleht andis ideid, kuidas loodust hoida*. 15 õpilast olid täiesti nõus ja 11 õpilast pigem nõus neljateistkümnenda väitega *keskkonnateemadest võiks tundides rohkem rääkida* ($M=4,2$; $SD=0,9$). Keskmiselt kõige madalamalt hinnati väidet *keskkonnateemad pakuvad mulle huvi* ($M=3,8$; $SD=1,0$), millega täielikult nõustus 7 õpilast ja pigem nõustus 12 õpilast. 9 õpilast ei olnud kindlad, kas keskkonnateemad pakuvad neile huvi, valides vastusevariandiks 'nii ja naa' ning kaks õpilast arvas, et see teema pigem ei paku huvi.

Teise uurimisküsimusega taheti teada, kuidas hindavad õpilased töölehel olevaid ülesandeid (jõukohasus, kujundus, vaheldusrikkus, arusaadavus), küsimustiku väited 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9). Keskmiselt kõige kõrgemalt hinnati kuuendat väidet *ülesannete tegemiseks oli piisavalt aega* ($M=4,5$; $SD=0,8$), millega olid täiesti nõus 20 õpilast ja nõus 6 õpilast ning teist väidet *ülesannete juhised olid arusaadavad* ($M=4,5$; $SD=0,6$), millega nõustus täiesti 17 ja pigem nõustus 13 õpilast. Ükski õpilane ei valinud vastusevariante 'pigem ei nõustu või 'ei nõustu'. 18 õpilast olid täiesti nõus ja 9 pigem nõus esimese väitega *töölehel olevad ülesanded olid mulle jõukohased* ($M=4,4$; $SD=0,8$). Kuigi neljanda väitega *ülesanded olid vaheldusrikkad* ($M=4,1$; $SD=0,9$) nõustus 21 õpilast, valis 9 õpilast vastusevariandiks 'nii ja naa'. Keskmiselt kõige madalamalt hinnati väidet *ülesannete tegemiseks kasutatud materjal oli uudne* ($M=3,8$ $SD=0,9$), millega nõustus täielikult 5 õpilast ning 19 õpilast pigem nõustus. Viis õpilast valis vastuseks 'nii ja naa' ja kaks õpilast valisid vastuseks 'pigem ei nõustu' ja 'ei nõustu'.

Kolmanda küsimusega soovis autor teada, kuidas hindavad õpilased suhtlemisoskuse rolli keele omandamisel. Selle teadasaamiseks kasutati väiteid 8, 11 ja 12.

Üheksateistkümnenda väitega *päriselu sündmustest rääkimine aitab tulevikus paremini inglise keelega toime tulla* (M=4,5; SD=0,7) olid täiesti nõus 19 õpilast ja pigem nõus 8. Neli õpilast valis vastuseks 'nii ja naa'. Kaheteistkümnenda väitega *kaaslastega suheldes ja arutades jäävad sõnad paremini meelde* (M=4,2; SD=0,9) nõustusi täielikult 15 õpilast ning pigem nõustus 11 õpilast. Selle väite puhul oli rohkem lahkarvamusi: 2 õpilast valis vastuseks 'nii ja na' ning 2 'pigem ei nõustu'. Üks õpilane ei nõustunud selle väitega. Õpilaste hinnangud on täpsemalt esitatud tabelis 1.

Tabel 1. Õpilaste hinnangud õppematerjalile

	Vastanute arv					Keskmine M	St.hälve SD	Min	Max
	5	4	3	2	1				
1. Töölehel olevad ülesanded olid mulle jõukohased	18	9	3	1	0	4,4	0,8	2	5
2. Ülesannete juhised olid Arusaadavad	17	13	1	0	0	4,5	0,6	3	5
3.Ülesanded olid huvipakkuvad	10	16	4	1	0	4,1	0,8	2	5
4.Ülesanded olid vaheldusrikkad	13	8	9	0	0	4,1	0,9	3	5
5.Töölehe abil õppisin uusi sõnu	14	14	2	0	0	4,4	0,6	3	5
6.Ülesannete tegemiseks oli piisavalt aega	20	6	5	0	0	4,5	0,8	3	5
7.Töölehe abil õppisin uusi keskkonnaga seotud sõnu	24	3	2	2	0	4,6	0,9	2	5
8.Ülesanded võimaldasid piisavalt uusi sõnu kasutada	18	8	4	1	0	4,4	0,8	2	5
9.Ülesannete tegemiseks kasutatud materjal oli uudne	5	19	5	1	1	3,8	0,9	1	5
10.Tööleht andis ideid, kuidas loodust hoida.	19	6	4	1	0	4,4	0,9	2	5

11. Päriselu sündmustest rääkimine aitab tulevikus paremini inglise keelega toime tulla.	19	8	4	0	0	4,5	0,7	3	5
12. Kaaslastega suheldes ja arutades jäävad sõnad paremini meelde.	15	11	2	2	1	4,2	0,9	2	5
13. Keskkonnateemad pakuvad mulle huvi	7	12	9	2	0	3,8	1,0	1	5
14. Keskkonnateemadest võiks tundides rohkem rääkida	15	11	2	2	1	4,2	0,9	2	5

---

5 – nõustun täielikult, 4 – pigem nõustun, 3 – nii ja naa, 2 – pigem ei nõustu, 1 – ei nõustu

Neljanda uurimisküsimusega soovis autor, teada saada, millised ülesanded meeldivad õpilastele enim. Selleks paluti õpilastel valida etteantud loetelust töölehel enim meeldinud ülesanded või tegevused (vt Tabel 2). Ilmnes, et kõige rohkem meeldisid õpilastele *kaaslastega paaristootamise ülesanded* (26 vastajat). Kõrge hinnangu sai ka *ülesanne piltidega*, mille märkis ära 25 õpilast. Samuti meeldisid õpilastele ülesanded, kus pidi *järjestama tekstilõike kaaslastega* ning ka *ülesanne sobiva sõna leidmine tegevuse kohta*. Mõlemat nimetati üheteistkümnelt korral. *Laulu kuulamise ja sellega seotud ülesanded* ning *oma plaanide kirjeldamise* valis 10 õpilast. Kõige vähem meeldis õpilastele (8) *lausete lõpetamise* ülesanne.

Tabel 2. Õpilaste enim meeldinud ülesanded/tegevused

	Vastanute arv
Ülesanded piltidega	25
Kaaslasega paaristootamine	26
Tekstilõikude järjestamine kaaslastega	11
Laulu kuulamine ja sellega seotud ülesanded	10
Lausete lõpetamine	8
Sobiva sõna leidmine tegevuse kohta	11
Oma plaanide kirjeldamine	10

Arutuelu

Bakalaureusetöö eesmärgiks oli koostada LAK-õppe raamistikule ja printsiipidele tuginev õppematerjal läbiva teema „Keskond ja jätkusuutlik areng“ käsitlemiseks II kooliastme inglise keele tunnis ja küsida selle kohta õpilaste hinnanguid.

Esimese uurimusküsimusega soovis töö autor teada, kuidas hindavad õpilased keskkonnateemade käsitlemist inglise keele tunnis. Tulemustes ilmnes, et õpilased omandasid tundides uusi keskkonnaga seotud sõnu. Nende omandamist hõlbustas uute sõnade pidev kordamine ja kasutamine erinevates ülesannetes, mida rõhutab ka Mehisto (2012). Uute sõnade meeldejätmist võis soodustada ka tugistruktuuride kasutamine (*scaffolding*) näiteks pildid, etteantud lausete algused, teksti järjestamist toetavad küsimused jne. Tugistruktuur suunab õpilaste tähelepanu teatud ülesannete osadele, kuid ei tee ülesandeid lihtsamaks (Mehisto et al, 2010, Pérez-Vidal, 2015). Enamus vastanutest arvasid, et õppematerjal andis nõuandeid ning ideid, kuidas loodust hoida. Ka põhikooli riiklikus õppekavas (2011) peetakse oluliseks, et II kooliastme õpilased tunneksid huvi keskkonda puudutavate teemade vastu ja väärtustaks säästvat eluviisi. Õpilaste vastuste põhjal võib järeldada, et õpilased peavad keskkonnateemasid oluliseks ning leiavad, et nendest peaks tundides rääkima. Davis (2014) arvab, et õpilased suudavad hinnata teema olulist nooremas eas ning välja mõelda ideid, mis toetavad keskkonda ja jätkusuutliku arengut. Samas ilmes tulemustest, et kõikidele õpilastele see teema huvi ei pakkunud. Põhjuseks võib olla keskkonnateemade keerulisus – teematika hõlmab endas keskkonna erinevaid aspekte ning probleeme (Lamesoo et al., 2016; Roeder et al., 2017) ning keskkonna ja jätkusuutliku arenguga seotud õppematerjale ei ole piisavalt. (Aria et al, 2012), mistõttu võib oletada, et kõik õpilased ei ole teemaga piisavalt kokku puutunud.

Teiseks soovis autor teada, kuidas hindavad õpilased töölehel olevaid ülesandeid. Pilootuuringus ei jõudnud autor katsetada kogu õppematerjali ühe õppetunni vältel ja jõudis õpilastega läbi teha ainult neli ülesannet. Seetõttu pikendati õppematerjali läbimisele kuluvat aega veel ühe tunni võrra, arvestades ka aeglasemate õpilastega. Kahe tunniga jõudis autor ülesandeid nii põhjalikult selgitada kui ka kontrollida õigeid vastuseid. Ka õpilaste hinnangutest selgus, et ülesannete tegemiseks oli piisavalt aega. Teise tunni lõpus jäi aega ka õpilastele tagasiside andmiseks. Pidev tagasiside võib oluliselt motiveerida õpilasi (Harrop, 2012).

Tulemustest ilmnes, et ülesanded olid õpilaste jaoks jõukohased ning arusaadavad. Erinevad autorid (Howard & Mayor, 2005; Mehisto 2012) toovad välja, et oluline on õpilaste

keele tasemega arvestamine ja neile jõukohaste ülesannete pakkumine. Õppematerjali katsetasid erineva tasemega võõrkeele rühmad. Nõrgemate teadmistega õpilastele võisid mõned ülesanded osutada keeruliseks, samas kui parema keeleoskusega õpilased võisid hinnata õppematerjali liiga lihtsaks. Edaspidi võiks materjali koostamisel sellega arvestada ja pakkuda töölehel erineva raskusastmega ülesandeid.

Enamus õpilastest hindas õppematerjali kujundust positiivselt ning ülesandeid peeti huvipakkuvateks ning valdavalt vaheldusrikkasteks. Samas üle kolmandiku vastajatest ei olnud kindlad ülesannete vaheldusrikkuses. Kuna õpilased ei kommenteerinud oma vastuseid, on keeruline selle põhjust leida. Õppematerjalis kasutatud materjali uudsust hindasid õpilased vähem positiivselt. Tulemuste põhjal võib oletada, et kõik õpilased ei saanud sellest küsimusest hästi aru. Töö autor oleks pidanud paremini lahti seletama, mida see küsimus tähendab või selle hoopis ümber sõnastama. On võimalik, et õpilased said valesti aru sõnast „uudsus“. Tänapäeval on sõna „uudsus“ tihedalt seotud tehnoloogiaga, kuid õppematerjal oli paberkandjal, mistõttu võis see väide saada madalama hinnangu.

Kolmanda uurimusküsimusega tahtis autor teada saada, kuidas hindavad õpilased suhtlemisoscuse rolli keele omandamisel. Enamus õpilastest arvasid, et päriselu sündmustest rääkimine aitab keelelisele arengule kaasa, näiteks aitab see kaasa uute sõnade õppimisele. Mehisto (2012) on leidnud, et õpitud informatsiooni seostamine reaalse eluga toetab ainesisu omandamist. Samuti selgus tulemustest, et õpilased hindavad kaaslastega töötamist positiivselt ning arvavad, et tänu kaaslastega suhtlemisele jäävad sõnad paremini meelde. Ka enim meeldinud ülesannete seast nimetasid õpilased kõige rohkem paaristööd nõudvat ülesannet. Kaaslastega suhtlemist rõhutavad ka Sridharan ja Boud (2019) öeldes, et suhtlemine julgustab õpilasi õppeprotsessi eest rohkem vastutama.

Neljanda uurimusküsimusega soovis autor teada, millised ülesanded meeldivad õpilastele enim. Ilmes, et nendeks olid paaristööülesanded ja ülesanded piltidega. Samuti näitas läbi viidud uuring, et õpilased on valmis kaaslastega suhtlema ning nendega koostööd tegema. Ülesannete lahendamine koos kaaslastega aitab oluliselt arendada õpilaste suhtlemisoscusi. Omavaheline suhtlemine pakub õpilastele huvi ning laiendab nende silmaringi (Mehisto et al., 2010). Piltidega ülesanded tõstavad huvi teema vastu ja toetavad õpilaste informatsiooni vastuvõtmist ning selle mõistmist (Dale et al., 2011).

Kokkuvõtvalt olid õpilaste hinnangud õppematerjalile positiivsed. Õppematerjal pakkus õpilastele huvi ning nad omandasid uusi teadmisi looduse hoidmise kohta samal ajal ka ingliskeelset keskkonnatemaatilist sõnavara omandades. Samuti said õpilased aru keskkonna teema olulisusest. Kuna kõige enam meeldisid õpilastele paaristööd nõudvad ja

piltidega ülesanded, võiksid õpetajad tundides õpilaste suhtlemisoskust arendades kasutada enim ülesandeid koos illustreeriva materjaliga.

Uurimuse tugevuseks võib pidada seda, et õppematerjal oli koostatud LAK-õppe raamistikule ja printsiipidele tuginedes. LAK-õppe raamistik ning põhiprintsiibid tasakaalustavad õpilaste koormust ning toetavad õpilaste omavahelist ja õpetajaga suhtlemist. Valitud läbiv teema „Keskkond ja jätkusuutlik areng“ ja selle seotud ülesanded laiendavad õpilaste silmaringi ja keskkonnateadlikkust. Õppematerjal on jõukohane ning arendab nii keele- kui ka aineoskusi. Tugevuseks on ka õppematerjali positiivne tagasiside õpilaste poolt.

Objektiivsema hinnangu saamiseks oleks pidanud autor küsitlema ka aineõpetajaid ning võtma arvesse nende hinnanguid. Ülesannete koostamisel oleks võinud enim arvestada õpilaste erineva keeletasemega. Samuti võis õpilaste hinnanguid mõjutada asjaolu, et autor viis ise tunde läbi. Õpilaste mugavustsooni kuulub nende aineõpetaja ning on võimalik, et mõned õpilased keskendusid rohkem välistele faktoritele kui teemale.

Tänuõnad

Autor soovib tänada uurimuses osalenud õpilasi, õpetajaid ning õppealajuhatajaid. Samuti soovib autor tänada enda lähedasi, kes olid väga suureks toeks. Suurimad tänuõnad soovib autor avaldada oma juhendajatele, kes olid abivalmid, kannatlikud ning motiveerivad.

Autorluse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrektselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

09.01.2020

Kasutatud kirjandus

- Aria, K., Kirss, L. ja Peterson, K. (2012). *Säästvat arengut toetav haridus ja selle arendamisvõimalused Eestis*. Poliitikauuringute Keskus Praxis, 2, 1-8.
- Bloom, B.S., Engelhart, M.D., Furst, E.J., Hill, W.H. & Krathwohl, D.R. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives. The Classification of Educational Goals*. New York: David McKay Co Inc.
- Bentley, K. (2010). *Teaching Knowledge Test Course CLIL Module*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Dalton-Puffer, C., & Smit, U. (2007). *Empirical perspectives on CLIL classroom discourse*. Wien, Austria: Peter Lang.
- Dalton-Puffer, C. (2008). Outcomes and processes in Content and Language Integrated Learning (CLIL): current research from Europe. In: W. Delanoy & L. Volkmann (Eds.), *Future Perspectives for English Language Teaching*. (pp. 139-157) Universitätsverlag Winter.
- Dalton-Puffer, C. (2011). Content-and-Language Integrated Learning: From Practice to Principles?. *Annual Review Of Applied Linguistics*, 31, 182-204.
- Coyle, D. (1999). Supporting students in content and language integrated contexts: planning for effective classrooms. Masih, J. (Eds), *Learning through a Foreign Language: Models, Methods and Outcomes* (pp.46-62). London: CILT.
- Coyle, D. (2008). Content and Language Integrated Learning Motivating Learners and Teachers. Külastatud aadressil <http://bloccs.xtec.cat/clilpratiques1/files/2008/11/slrcoyle.pdf>
- Coyle, D., Hood, Philip, P., & Marsh, D. (2010). *CLIL Content and Language Integrated Learning*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Davis, J. (2014). Examining early childhood education through the lens of education for sustainability: Revisioning rights. In J. Davis, & S. Elliott (Eds.), *Research in early childhood education for sustainability: International perspectives and provocations*. (pp. 21–37). London: Routledge.
- Duffy, J. (2018). Best Free Language Learning Apps. PC Magazine. Külastatud aadressil <https://www.pcmag.com/article2/0,2817,2381904,00.asp>

- Dale, L., Es, W. van der, Tanner, R., & Timmers, S. (2011). (Toim), *LAK-õppest õpejatajale*. Tartu: Atlex OÜ.
- Dallinger, S., Jonkmann, K., Holmm, J., & Fiege, C. (2016) The effect of content and language integrated learning on students' English and history competences – Killing two birds with one stone? *Learning and Instruction*, 41, 23-31.
- European Communities (2004). *Promoting language learning and linguistic diversity: An action plan 2004-06*. Külastatud aadressil http://www.saaic.sk/eu-label/doc/2004-06_en.pdf
- European Communities. (2014). *Improving the effectiveness of language learning: CLIL and computer assisted language learning 2014-05*. Külastatud aadressil https://www.ecml.at/Portals/1/resources/Articles%20and%20publications%20on%20the%20ECML/CLIL%20and%20CALL%20report_July.2014.pdf?ver=2017-07-11-151504-977
- Griva, E., & Semoglou, K. (2013). *Foreign Language Learning through Games: Implementing Creative Physical Activities at Early Years*. Thessaloniki: Kyriakidis Editions.
- Gallardo del Puerto, F., Martínez Adrián, M., (2013). ¿ *Es más efectivo el aprendizaje de la lengua extranjera en un contexto AICLE?* Padres y maestros.
- Gajo, L. (2007). Linguistic knowledge and subject knowledge: How does bilingualism contribute to subject development? *The International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, 10(5), 563-579.
- Harrop, E. (2012). Content and Language Integrated Learning (CLIL): Limitations and possibilities. *Encuentro*, 21, 57-70. Külastatud aadressil, <http://www.encuentrojournal.org/textos/7.%20Harrop.pdf>
- Henno, I. (2009). Eesti ja vene õppekeeleka koolide õpilaste keskkonnateadlikkus ning keskkonnalased hoiakud PISA 2006-s. Runnel, K. (Toim), *Keskkond õpetab* (lk. 32–41). Tartu: Ecoprint.
- Howard, J. & Major, J. (2005) *Guidelines for designing effective English language teaching materials*. Seoul: PAAL9.
- Kitsnik M., & Metslang, H. (2015). Eestikeelset aineõpet mõjutavad tegurid: vene koolijuhtide seisukohti ja strateegiaid. *Eesti Haridusteaduste Ajakiri*, 3(1), 202-255.
- Llinares, A., Morton, T., & Whittaker, R. (2012). *The Roles of Language in CLIL*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lasagabaster, D. & Huguet, Á. (2007). *Multilingualism in European Bilingual Contexts:*

- Language Use and Attitudes*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Lasagabaster, D. (2008). Foreign language competence in content and language integrated courses. *The Open Applied Linguistics Journal* (1), 30-41.
- Lamesoo, K., Ader, A., Sillak, S., Kont, H., Pärtelson, R., & Korman, K. (2016). *Teema "Keskond ja jätkusuutlik areng" ja teiste läbivate teemade rakendamise üldhariduses. Külastatud aadressil*
https://www.kik.ee/sites/default/files/uuringu_roki_labiva_teema_keskkond_ja_jatkusuutlik_areng_rakendamisest_formaalhariduses_loppraport_2017_.pdf
- Lindholm-Leary, K., & Borsato, G. (2006). Academic achievement. In F. Genesee, K. Lindholm-Leary, W. Saunders, & D. Christian (Eds.), *Educating English language learners: A synthesis of research evidence* (pp. 176–222). Cambridge: Cambridge University Press.
- Nold, G., Hartig, J., Hinz, S., & Rossa, H. (2008). Klassen mit bilinguaalem Sachfachunterricht. Englisch als Arbeitssprache [CLIL-classrooms. English as language of communication]. In *DESI-Konsortium (Ed.), Unterricht und Kompetenzerwerb in Deutsch und Englisch* (pp. 451-457). Weinheim: Beltz.
- Navarro Gil, N. (2012). *Motivation and content language integrated learning: an impulse for second language teaching*. Külastatud aadressil
https://repositori.upf.edu/bitstream/handle/10230/19996/TFM_Motivation_CLIL_published_NoeliaNavarro.pdf;sequence=6
- Marsh, D., & Frigols, M.J. (1999) *Introduction: Content and Language Integrated Learning*. Külastatud aadressil
https://www.unidue.de/imperia/md/content/appliedlinguisticsdidactics/lingon/marsh__frigols__clil_intro__ts_me.pdf
- Marsh, D. (2002). *CLIL/EMILE – The European Dimension: Actions, Trends and Foresight Potential*. Brussels: European Commission.
- Mehisto, P., Marsh, D., & Frigols, M. J. (2008). *Uncovering CLIL content and language integrated learning in bilingual and multilingual education*. Oxford: Macmillan.
- Mehisto, P., Frigols M. J., Marsh, D. Võlli, K., Asser, H., & Sepp, E. (Toim). (2010). *Lõimitud aine- ja keeleõpe*. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.
- Mehisto, P. (2012). Criteria for producing CLIL learning material. *Encuentro*, 21, 13-3. Külastatud aadressil https://www.unifg.it/sites/default/files/allegatiparagrafo/21-01-2014/mehisto_criteria_for_producing_clil_learning_material.pdf

- Moore, P., & Lorenzo, F. (2007). Adapting authentic materials for CLIL classrooms: An empirical study. *Vienna English Working Papers*, 16(3), 28–35.
- Meyer, O. (2010). Towards quality-CLIL: successful planning and teaching strategies. *PULS*, 33, 11-29.
- Morton, T. (2013). Critically Evaluating Materials for CLIL: Practitioners' Practices and Perspectives. *Critical Perspectives on Language Teaching Materials*, 111–136.
- Meyer, U. (2008). In the name of identity: Teaching cultural awareness in the intercultural classroom. *Informacijos Mokslai/Information Sciences*, (45), 45-51.
- Pérez-Vidal, C. (2015). Languages for all in education: CLIL and ICLHE at the crossroads of multilingualism, mobility and internationalization. In M. Juan-Garau & J. Salazar-Noguera (Eds.), *Content-based language learning in multilingual educational environments* (pp. 31-50). Cham, Switzerland: Springer.
- Põhikooli Riiklik Õppekava (2011). *Riigi Teataja I 2011, 1, 14*. Külastatud aadressil <https://www.riigiteataja.ee/akt/129082014020?leiaKehtiv>
- Roeder, I., Severengiz, M., Stark, R., & Seliger, G. (2017). Open Educational Resources as a driver for manufacturing-related Education for Learning of Sustainable Development. *Science Direct*, 8, 81–88.
- Ruiz de Zarobe, Y. (2008). “*CLIL and Foreign Language Learning: A Longitudinal Study in the Basque Country*.” *International CLIL Research Journal* 1 (1): 60–73.
- Sridharan, B., & Boud, D. (2019). The effects of peer judgements on teamwork and self-assessment ability in collaborative group work. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 44(6), 894–909.
- Seifert, T., & Feliks, O. (2018). Online self-assessment and peer-assessment as a tool to enhance student-teachers' assessment skills. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 44(2), 169–185.
- Wolff, D. (2011). CLIL and Learner Autonomy: relating two educational concepts. *Education et Sociétés Plurilingues*, 30, 69-80.

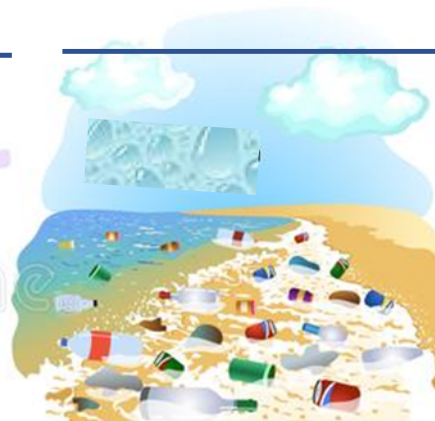
Lisa 1 Õppematerjal

How to keep the Earth clean and healthy

This is Leafy. He is a little creature that lives in the woods and loves nature. He will be your guide today and help you with the exercises.

1. Leafy wants you to look at the pictures. Think why he might be upset. Share your thoughts with your partner.

You may start a sentence like this *Leafy is unhappy because* _____ *e.g. Leafy is unhappy because people don't care about the environment.*

Now write the words in the box below each picture.

deforestation; water pollution; acid rain; global warming; air pollution;
endangered species;

2. Leafy is curious to know what people do to keep the Earth clean and healthy. Think if your partner has or hasn't done the following. Tick the right box. Then ask your partner to find if you guessed correctly. Start like this *Has your partner...* _____

	Has your partner....	Yes	No
1.	thrown rubbish on the ground		
2.	participated in the cleaning up activities		
3.	recycled their rubbish		
4.	planted a tree		
5.	turned off the lamps when they leave a room		
6.	gone shopping with their own shopping bag		
7.	worn their sister's or brother's old clothes		

How many right guesses did you make?

_____

3. Leafy has found some slips of paper with an interesting text. Help Leafy to put the story in the correct order. The questions will help you to do the task.

- 1) When did the event "Let's do it!" first start?
- 2) When did the number of participants reach over 50,000?
- 3) How did "Let's do it!" get popular?
- 4) Which event was also started by Estonians?
- 5) How many countries participated in World Cleanup Day?
- 6) What is the aim of the events such as "Let's do it!" and World Cleanup Day?

Now that you have put the text together and read it, discuss the following questions with your partner.

- 1) Have you ever participated in “Let’s do it!” event?
- 2) Why do you think it is important to organize such events?
- 3) Are there any places in your home neighbourhood that people could clean during “Let’s do it!” event?

- 4. Leafy wants you to listen to his favourite song by Jack Johnson about the three R-s. Listen carefully and underline the correct words that you hear in the song: *replace, reduce, reclean, refuse, reuse, recycle, relax.***

Listen to the song again and tick what kind of advice Jack Johnson gives us.

Advice	Yes	No
Bring your own bag to the shop		
Feed homeless animals		
Recycle your rubbish (trash)		
Clean rubbish from the streets		
Throw old clothes out		
Wear your sisters/brothers’ old clothes		
Sell old clothes		
Reduce your waste		

- 5. Using the right answers from exercise 4, fill in the gaps.**

- 1) Leafy loves to keep his environment clean and healthy. He doesn’t throw everything in a rubbish can but he _____ it. He puts the paper and glass into different bags.
- 2) Leafy has brothers and sisters so he sometimes _____
_____
- 3) When he goes shopping he always _____
_____

4) Leafy is a very talented creature, so he always finds ways how to _____ different kind of rubbish. Once he made a flower pot out of broken glass.

5) When Leafy sees the rubbish on the ground he cleans it. That way he _____

6. Leafy found good poster about small things people can do to save the environment. Which of these sentences are about *reducing*, *recycling* and *reusing*. Write the right word next to the sentence. Add some sentences of your own.

1) Make a bird feeder out of a yoghurt pot. _____

2) Turn the tap off when you brush your teeth. _____

3) Learn what the different signs on packages mean. _____

4) Use less toilet paper. _____

5) Make your own toys out of old clothes. _____

6) Make a bag from an old skirt. _____

7) Have a shower instead of bath. _____

8) Take broken electrical tools back to the shop. _____

9) Don't fly on airplanes. _____

10) _____

11) _____

12) _____

7. Leafy is very proud of you! Now there is only one last exercise left. Think of all things you will do to keep the earth clean and healthy.

Write down your ideas.

I will

After you have finished, discuss your plans with your classmates! Leafy wants to hear all the good ideas!

Lisa 2 Õpetajaleht

Teema: „How to keep the Earth clean and healthy“

Töölehe täitmiseks kuluv aeg: 45 + 45 minutit

Sihtgrupp: 5-6. klass ehk II kooliaste

Tunni eesmärgid:

- Õpilane tutvub oluliste keskkonnaprobleemidega
- Õpilane tunneb keskkonnateemalist sõnavara ning oskab seda kasutada
- Õpilane tutvub keskkonna jätkusuutlikuks arenguks pakutavate lahendustega
- Õpilane on teadlik üle-eestilisest koristusaktsioonist „Teeme ära!“
- Õpilane arendab suhtlemisoskust paaris- ja rühmatöö kaudu
- Õpilane mõtleb kriitiliselt enda ja teiste loodust säästva käitumise üle

Töölehe loomisel on kasutatud LAK-õppe raamistiku aspekte (suhtlemine, mõtlemine, kultuur, aine) ja LAK-õppe põhiprintsiipe (toe pakkumine, autentsus, loovuse ja kriitilise mõtlemise arendamine, aktiivne õppimine, paaris- ja rühmatööd) ning läbiva teema “Keskkond ja jätkusuutlik areng” eesmäärke.

Ülesanne 1	
LAK_õppe raamistik	Suhtlemine: paaristöö Aine: keskkonnaprobleemidega tutvumine Keel: keskkonnaprobleemidega seotud sõnad Kultuur: teiste arvamusega arvestamine
LAK-õppe põhimõtted	Kriitilise mõtlemise arendamine: hinnangu andmine (Mis on pildidel valesti?) Toe pakkumine (<i>scaffolding</i>): pildid, uued sõnad, lause alguse mudel vestluse hõlbustamiseks (<i>He is unhappy because...</i>)
Ülesanne 2	
LAK õppe raamistik	Suhtlemine: kaaslastele küsimuste esitamine Aine: teadmised loodushoiust Kultuur: enda ja eakaaslaste tegevuste võrdlemine Keel: küsimuste moodustamine
LAK-õppe põhimõtted	Autentsus: reaalse eluga seotud küsimused Kriitilise mõtlemise arendamine: kaaslaste tegevuste kohta ennustuste tegemine Toe pakkumine: algus küsimuste moodustamiseks Eelnevate teadmiste rakendamine
Ülesanne 3	

LAK õppe raamistik	Suhtlemine: kaaslastega paaristööd tehes tekstilõikude järjestamine, arutelu Mõtlemine: informatsiooni loogiline järjestamine Aine: teadmised loodushoiust ja sellega seotud tegevustest (Tekst <i>Let's do it!</i>) Keel: tundmatu teksti lugemine
LAK õppe põhimõtted	Toe pakkumine: teksti järjestamist toetavad küsimused Autentsus: autentne tekst keskkonnaüritusest „Teeme ära!“ (<i>ingl Let's do it!</i>) Kriitilise mõtlemise arendamine: loogiliste järelduste tegemine tekstilõikude sidumiseks Aktiivne õppimine: tekstilõikude järjestamine koostöös kaaslastega
Ülesanne 4	
LAK õppe raamistik	Aine: keskkonnahoiuga seotud tegevused Keel: kuulamisoskuse arendamine, keskkonnahoiuga seotud sõnadega tutvumine Mõtlemine: õigete vastuste leidmine
LAK õppe põhimõtted	Autentsus: laul Jack Johnson „3R-s“ Toe pakkumine: tabelis õigete vastuste olemasolu Kriitilise mõtlemise arendamine: õigete valikute tegemine
Ülesanne 5	
LAK õppe raamistik	Keel: keskkonnahoiuga seotud sõnavara kasutamine lausetes, lünkade täitmine/ sõnade õige vormi kasutamine Mõtlemine: teksti ning fraaside tähenduste mõistmine
LAK õppe põhimõtted	Autentsus: reaalse eluga seotud tekst Toe pakkumine: õpitud sõnavara varasematest ülesannetest.
Ülesanne 6	
LAK õppe raamistik	Aine: erinevad võimalused jätkusuutlikuks arenguks ja loodushoiuks Keel: Lausete moodustamine näidetele tuginedes Mõtlemine: õige vastuse valimine/ näidete toomine
LAK õppe põhiprintsiibid	Autentsus: „Practical action“ poster Toe pakkumine: ülesande juhendis õigete vastuste olemasolu Loovuse arendamine: lahenduste pakkumine loodushoiuks
Ülesanne. 7	
LAK õppe raamistik	Mõtlemine: enda tegevuste analüüs Keel: kirjutamisoskuse arendamine, lausete moodustamine õpitud sõnavara piires Suhtlemine: koostöö, arutelu Kultuur: teiste arvamusega arvestamine; enda ja teiste tegevuste võrdlemine

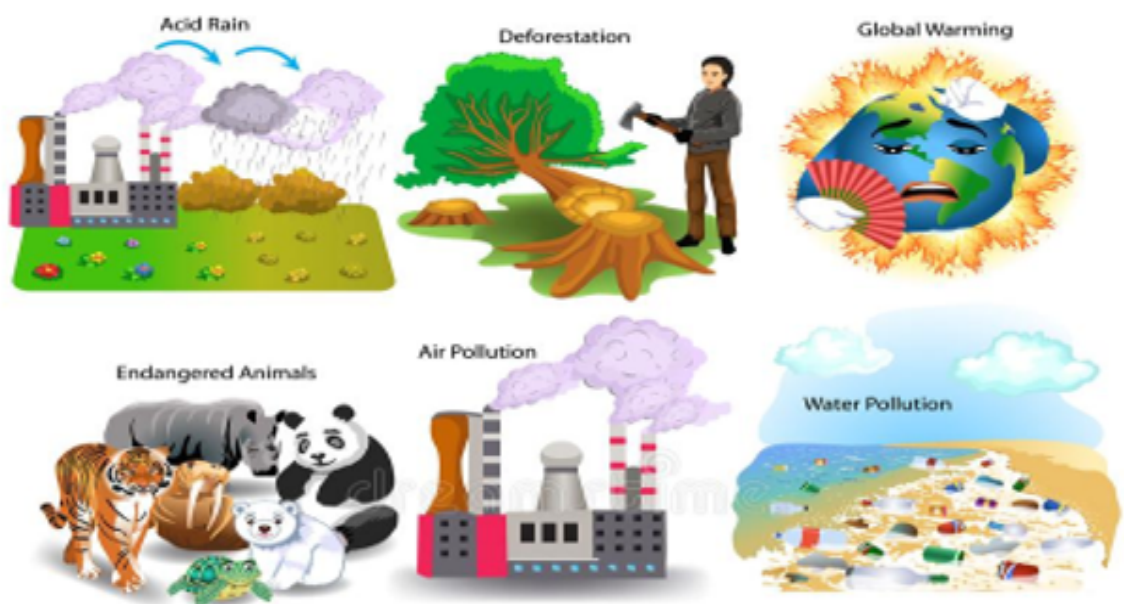
LAK õppe põhiprintsiibid	Autentsus: õpilase reaalse eluga seotud ülesanne Loovus: uute ideede pakkumine

Tunni käik:

- Alguses tutvustab õpetaja töölehe teemat „How to keep the Earth clean and healthy“. Seejärel tutvustab õpetaja õpilastele tunni eesmärke ja annab neile töölehe „How to keep the Earth clean and healthy“.

1.Ülesanne: (5-7min)

- Õpetaja annab aega tutvuda esimese ülesandega ja palub õpilasel leida paarilise. Õpilased arutavad piltidel kujutatut üle ja kirjutavad iga pildi alla sobiva tähendusega sõna.
- Ülesanne vastused:

From: <https://www.dreamstime.com/illustration/global-warming.html>

2.Ülesanne.

Õpetaja jagab õpilased paarideks. Õpilased teevad kõigepealt üksteise tegevuste kohta oletusi ja kontrollivad neid küsimuste abil. Õpetaja jälgib, et õpilased esitavad korrektselt koostatud küsimusi (Have you...?) ja abistab õpilasi vajadusel.

3.Ülesanne.

- Õpetaja jagab õpilased 3-4 liikmelisteks rühmadeks ja annab igale rühmale ümbriku tekstiribadega. Õpilaste ülesandeks on panna tekst panna õigesse järjekorda. Seda

hõlbustavad töölehel olevad küsimused. Kui tekst on kokku pandud, annab õpetaja õpilastele originaalteksti, et kontrollida, kas tekst on järjestatud õigesti. Järgneb arutelu teksti põhjal. Arutelu toetavad küsimused.

Õigesti järjestatud tekst:

What kind of event is "Let's do it!"?

It's a day in May when people come together to clean up their neighbourhood. It started in Estonia in 2008. A group of people came together to clean rubbish from the streets.

In 2009, more people joined the activities and shared their good ideas of how to keep the world clean. More and more people got interested and soon almost all Estonians participated in it.

„Let's do it!“ in 2017 was very popular. There were 2130 different activities people could join and in total 52650 people participated. Many Estonians care about the environment they live in and are not afraid to get their hands dirty!

Estonians have influenced other countries with their activities. The World Cleanup Day is also started by Estonians.

At first around 100 countries all over the world took part in the event. Last year, the number was already over 150. Starting from Japan and ending in Hawaii hundreds of millions of people cleaned their neighbourhood.

The aim of such events is to keep our planet clean and healthy. By cleaning rubbish, we are saving animals, reducing the toxic waste and improving our environment.

Adapted from “Community activities day “Let's do it!”.

4.Ülesanne.

- Õpetaja palub õpilastel kuulata Jack Johnson'i laulu „3Rs“ (https://www.youtube.com/watch?v=USo_vH1Jz7E) ja kuulamise ajal alla joonida sõnad, mida nad laulus kuulevad. Teistkordsel kuulamisel täidavad õpilased tabeli, märkides kuuldu põhjal, milliseid soovitusi laulus antakse

Õiged vastused:

Leafy wants you to listen to his favourite song by Jack Johnson about the three R-s. Listen carefully and underline the correct words: *replace, reduce, reclean, refuse, reuse, recycle, relax.*

Listen to the song again and choose what kind of advice Jack Johnson gives us?

Advice	Yes	No
Bring your own bag to the shop	X	
Feed homeless animals		X

Recycle your rubbish (trash)	X	
Clean rubbish from the strelets		X
Throw old clothes out		X
Wear your sisters/brothers' old clothes	X	
Sell old clothes		X
Reduce your waste	X	

5. Ülesanne.

- Õpetaja selgitab, et selles ülesandes peavad õpilased täitma lauses olevad lüngad, kasutades sõnavara eelmisest harjutusest (soovitused, kuidas keskkonda hoida).

Õiged vastused:

- 1) Leafy loves to keep his environment clean and healthy. He doesn't throw everything in a rubbish can but he **recycles** it. He puts the paper and glass into different bags.
- 2) Leafy has brothers and sisters so he sometimes he **wears sisters/ brother's old clothes**.
- 3) When he goes shopping he always brings **his own shopping bag to the shop**.
- 4) Leafy is a very talented creature, so he always finds ways how to **reuse** different kind of rubbish. Once he made a flower pot out of broken glass.
- 5) When Leafy sees the rubbish on the ground he cleans it that way he **reduces the waste**.

6. Ülesanne.

- Õpilased valivad õige vastuse (*reuse, reduce, recycle*) ja seejärel moodustavad sõnadega ise lauseid, pakkudes erinevaid lahendusi loodushoiuks
- 1) Make a bird feeder out of a yoghurt pot. **Reuse**
  - 2) Turn the tap off when you brush your teeth. **Reduce**
  - 3) Learn what the different signs on package mean. **Recycle**
  - 4) Use less toilet paper. **Reduce**
  - 5) Make your own toys out of old clothes. **Reuse**
  - 6) Make a bag from old skirt. **Reuse**
  - 7) Have a shower instead of bath. **Reduce**
  - 8) Take broken electrical tools back to the shop. **Recycle**
  - 9) Don't fly with airplanes. **Reduce**
  - 10) _____

11) _____

12) _____

Adapted from „Practical action“ poster

7. Ülesanne:

- Õpilased töötavad individuaalselt ja moodustavad lauseid selle kohta, kuidas nemad loodust hoiavad. Seejärel järgneb arutelu.

Tunni lõpp:

- Õpetaja palub õpilastel hinnata tunni eesmärkide saavutamist.

Lisa 3 Küsimustik

Hea õpilane!

Olen Tartu Ülikooli üliõpilane Karina Novikova. Suur aitäh, et oled nõus minu koostatud töölehe „How to keep the Earth clean and healthy“ kohta küsimustiku täitma. Sinu tagasiside aitab töölehte paremaks muuta. Küsimustik on anonüümne ning vastuseid kasutan vaid oma bakalaureusetöös. Vastamiseks kulub umbes 5 minutit.

Klass:

Sugu:

Palun loe väited hoolikalt läbi ja tee sobivasse kasti ristike (5 – nõustun täielikult, 4 – pigem nõustun, 3 – nii ja naa, 2 – pigem ei nõustu, 1 – ei nõustu)

		5	4	3	2	1
1.	Töölehel olevad ülesanded olid mulle jõukohased					
2.	Ülesannete juhised olid arusaadavad					
3.	Ülesanded olid huvipakkuvad					
4.	Ülesanded olid vaheldusrikkad					
5.	Tööleht oli meeldiva kujundusega					
6.	Ülesannete tegemiseks oli piisavalt aega					
7.	Töölehe abil õppisin uusi keskkonnaga seotud sõnu					
8.	Ülesanded võimaldasid piisavalt uusi sõnu kasutada					
9.	Ülesannete tegemiseks kasutatud materjal oli uudne					
10.	Tööleht andis ideid, kuidas loodust hoida					
11.	Päriselu sündmustest rääkimine aitab tulevikus paremini inglise keelega toime tulla					
12.	Kaaslastega suheldes ja arutades jäävad sõnad paremini meelde					
13.	Keskkonnateemad pakuvad mulle huvi					
14.	Keskkonnateemadest võiks tundides rohkem rääkida					

Millist liiki ülesanded/tegevused meeldisid sulle kõige rohkem? Tee vastava ülesande taha linnuke. Kirjelda lühidalt miks.

1	Ülesanded piltidega	
2.	Kaaslasega paaris töötamine	
3.	Tekstilõikude järjestamine kaaslastega	
4.	Laulu kuulamine ja sellega seotud ülesanded	
5.	Lausete lõpetamine	
6.	Sobiva sõna leidmine tegevuse kohta	

7.	Oma plaanide kirjeldamine	

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Karina Novikova,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „II kooliastme õpilaste hinnangud lõimitud aine- ja keeleõppe põhimõtetest lähtuvale õppematerjalile keskkonnateemade käsitlemiseks inglise keele tunnis“, mille juhendaja on Evi Saluveer ja kaasjuhendaja Aigi Kikkas, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Karina Novikova

09.01.2020